

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Udrag fra Nye digte - 1841

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Nye digte - 1841", i Heiberg, Johan Ludvig: *Nye digte - 1841*, udg. af Klaus P. Mortensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, cop. 1990, s. 168. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergjl05val-shoot-idm140194649851168/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Nye digte - 1841

Naturen (s. 192). Men kantaten har aldrig været trykt sammen med *Nye Digte* før nu i *Danske Klassikere*.

Sammenhængen mellem reformationskantaten og *Protestantismen i Naturen* understøttes af kantatens teksthistorie og dens komponist C.E.F. Weyse's Breve ved Sven Lunn og E. Reitzel-Nielsen, I-II, DSL, fra 1964.

Af brevene til pastor F. Schauenburg Müller fremgår det, at Københavns Universitet bestilte reformationskantaten hos Heiberg maj 1839. Den 8. oktober afleverede Heiberg resultatet, og Weyse skrev: »Den er meget lang, og efter [prof. H.N.] Clausens Mening uantagelig, fordi Heiberg ikke har besunget Reformationen, men – den Høgel'ske Philosophie.« (brev 111). Heiberg var da tvunget til at omarbejde en del partier fra hegel'sk filosofi til kristelig. Partier, der måske er anvendt i *Protestantismen i Naturen* to år senere.

Den 18. oktober modtog Weyse den omarbejdede kantate, men var ikke tilfreds med resultatet: »Cantaten er da i øvrigt lang nok, og bestaaer i ikke mindre end 12 Nummere, foruden 2 Chor til Rector Indsættelsen, jeg endnu ikke har modtaget af Digteren og 5 Nummere til Promotioner, hvoraf der da den gang Intet passerer« (brev 117). Heiberg måtte på Weyse's foranledning forkorte kantaten og opgive numrene til promotionerne. Den 26. oktober sluttede Weyse musikken til reformationskantaten med 9 numre og 3 dage derefter kompositionen til rektorskiftkantaten med 2 kor.

Reformationskantaten havde derfor to eller flere udformninger, før Universitetet og komponisten var tilfredse. Men kantaterne var tænkt som en helhed og hører såvel indholdsmæssigt som teksthistorisk sammen.

Til festen den 11. november opførtes først reformationskantaten og derefter rektorskiftkantaten, evt. med et kort mellemrum. Ifølge *Københavns Universitets Aarbog* fra 1839 blev »Sange udført af Studerende« efter festtalen og før rektorskiftet.

Modtagelsen af kantaterne var positiv. »Den hurtig komponerte Universitæts-Cantate har fundet megen Bifald«, skrev Weyse den 18. november (brev 121). Og til Heiberg skrev han den 15. december: »Vor Reformations Cant. har gjort Furore« (brev 131). Se videre i noter s. 177.

Kantaterne blev trykt 10 dage efter festen. Således skrev Weyse den 22. november: »Item ligger der til Dig Heibergs Cantate og

Scheels Program til Univeristatsfestens» (brev 122). Det ældste tryk af kantaterne, fra 1839, opbevares på Det kongelige Biblioteks Småtryksafdeling og er gengivet her. Det er formentlig identisk med trykket fra den 22. november.

Kantaterne blev hyppigt genoptrykt i digterens levetid. I 1840 og 1842 samt i J.M.L. Hjorts *Samling af Sange* bind III nr. 38 uden trykkeår. Endelig optog Heiberg kantaterne i *Poetiske Skrifter* bind VIII fra 1849. Alle udgaver er sammenfattet under tre romertal. Forskellene mellem teksterne er ganske få og skyldes trykkeriernes husnorm.

Afvekslende med andre kantater har reformations- og rektorskiftekantaterne været i fortsat brug ved Universitetets årsfest i november, og *Hellige Flamme* er som bekendt Universitetets musikalske symbol.

Litteratur

- Vilh. Andersen: *Danske Studier*, 1892
Vilh. Andersen: *Tider og Typer af dansk Aands Historie. Første Bog: Det nittende Aarhundredes første Halvdel*, 1915
Otto Borchsenius: *Fra Fyrreerne. Litterære Skizzer. Anden Række*, 1880
Morten Borup: *Johan Ludvig Heiberg I-III*, 1947-49
Georg Brandes: *J.L. Heiberg i Samlede Skrifter* Bd. 1, 1899
Hans Brix: *Fagre Ord*, 1908 og senere.
Henning Fenger: *The Heibergs*, 1971
Kjøbenhavns flyvende Post 1827-37. Fotografisk optryk med efterskrift af Uffe Andreasen og registre ved Marie-Louise Krog-Meyer. I-IV, DSL 1980-84.
Klaus P. Mortensen: *Thomasines oprør – en familiehistorisk biografi om køn og kærlighed i forrige århundrede*, 1986
Erik A. Nielsen: *Det interessante i Ideologihistorie* I, red. Aage Henriksen, Erik A. Nielsen og Knud Wentzel, 1975
Paul V. Rubow: *Dansk litterær Kritik*, 1921
Paul V. Rubow: *J.L. Heiberg i Dansk Biografisk Leksikon* 2. udg.; i 3. udg. rev. af Uffe Andreasen
Rudolph Schmidt: *Sex Foredrag*, 1878
Bodil Wamberg: *Johanne Luise Heiberg*, 1987
Niels Birger Wamberg: *H.C. Andersen og Heiberg*, 1971